

I СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	Світова та європейська інтеграція
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС» Кафедра міжнародних економічних відносин
Розробник(и)	Мареха Ірина Сергіївна, кандидат економічних наук, старший викладач кафедри міжнародних економічних відносин
Рівень вищої освіти	другий рівень вищої освіти, НРК України – 8 рівень, QF-LLL – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл
Семестр вивчення навчальної дисципліни	16 тижнів протягом 3-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг дисципліни становить 5 кредитів ЄКТС, 150 годин, з яких 32 години становить контактна робота з викладачем (16 годин лекцій, 16 годин практичних занять), 118 годин становить самостійна робота.
Мова(и) викладання	Англійською мовою
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	Вибіркова
Передумови для вивчення дисципліни	Відсутні
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є опанування студентами продуктивного глобального мислення та системи знань у галузі світової та європейської інтеграції, прийняття рішень у сучасному інтегрованому просторі з урахуванням аспектів глобальної кооперації та імплементації європейської бізнес-моделі у площину української економіки

4. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Глобалізація світової економіки

Предмет глобалізації. Глобалізація як історичний процес. Глобалізація як економічне явище. Глобалізація як тріумф американських цінностей. Глобалізація як соціально-технічна революція. Глобалізація як детериторизація. Рушійні сили глобалізації: універсальні та специфічні. КОФ-індекс глобалізації. Економічна глобалізація. Політична глобалізація. Культурна глобалізація. Переваги та недоліки глобалізації. Економічні глобальні ризики. Соціетальні глобальні ризики. Геополітичні глобальні ризики. Екологічні глобальні ризики. Технологічні глобальні ризики. Глобальні виклики та тенденції.

Тема 2. Економічна глобалізація та світова інтеграція

Методи вимірювання глобальної економічної кооперації та інтеграції. Показники економічної глобалізації: обсяги міжнародної торгівлі, ПШ, зайнятість, науково-дослідні розробки, додана вартість. Показники міжнародної торгівлі: частка експорту, частка імпорту, чистий експорт, експорт на душу населення, умови торгівлі, частка проникнення імпорту. Міжнародні організації та союзи. Класифікація міжнародних організацій: глобальні, трансконтинентальні, регіональні; економічні, соціально-орієнтовані, екологічні, політичні; недержавні та міждержавні. Класифікація міжнародних союзів: валютний союз, митний союз, спільний ринок, зона вільної торгівлі. Організація Об'єднаних Націй. Генеральна Асамблея ООН. Програми та фонди ООН. Спеціалізовані агенції ООН. Глобальна експансія міжнародних корпорацій. Міжнародні злиття та поглинання.

Тема 3. Знайомство з Європейським Союзом

Коротка соціально-економічна характеристика країн-членів Європейського Союзу. Символи Європейського Союзу: європейський прапор, європейський гімн, День Європи, девіз Європейського Союзу. Фундаментальні цінності Європейського Союзу. Європейський Союз як гарант миру та безпеки. Єдність та рівність як ключові поняття Європейського Союзу. Фундаментальні свободи Європейського Союзу. Європейський Союз як міжнародна організація. Договірні-правова система Європейського Союзу. Паризький договір. Римські договори. Брюссельський договір. Єдиний європейський акт. Маастрихтський договір про Європейський Союз. Амстердамський договір. Ніщцький договір. Лісабонський договір. Сучасні позиції Європейського Союзу у світовій економіці.

Тема 4. Процеси розширення Європейського Союзу

Отці-засновники Європейського Союзу. Жан Моне та ідея європейського федералізму. Роберт Шуман та функціоналістська концепція європейської інтеграції. Передумови та перші спроби започаткування процесу інтеграції в Західній Європі.

Перша хвиля розширення Європейського Співтовариства. Розширення Європейського Співтовариства на Південь. Вступ Австрії, Фінляндії та Швеції до ЄС і його гео-стратегічне значення. Умови вступу та приєднання до договорів ЄС – Копенгагенські критерії. Економічні, політичні та інституціональні вимоги. Спільний доробок Європейського Союзу – *acquis communautaire*. Розширення ЄС на Схід. Країни-кандидати на вступ до ЄС. Статус «кандидата» та «потенційного кандидата» на вступ до Європейського Союзу. Україна та Європейський Союз. Передумови та договірно-правові засади європейської інтеграції України.

Тема 5. Європейська валютна інтеграція

Економіко-валютний союз європейських країн. Особливості формування та приєднання до зони євро (євросони). Критерії конвергенції, або Маастрихтські критерії: цінова стабільність, вимоги до державного боргу та дефіциту бюджету, стабільність національної валюти та процентних ставок. Європейський механізм встановлення валютних курсів (Exchange Rate Mechanism (ERM II)). Етапи запровадження євро. Переваги та недоліки використання єдиної валюти. Євро як світова валюта. Євросистема. Європейський Центральний банк. Функції та завдання Євросистеми. Монетарні інструменти Євросистеми: операції на відкритому ринку, постійно діючі механізми рефінансування та мінімальні резерви на рахунках Євросистеми.

Тема 6. Інституційна структура Європейського Союзу

Європейський Парламент. Повноваження Європейського Парламенту: законодавчі, бюджетні та управлінські (контрольні). Розподіл місць у Парламенті між країнами-учасниками Європейського Союзу. Представництво політичних партій у Європейському Парламенті. Європейська Комісія. Склад Європейської Комісії. Роль та місце Комісії в інституційній системі ЄС. Функції Європейської Комісії: координаційна, виконавча, управлінська, законодавча, контролююча. Європейська Рада. Функції та склад Європейської Ради. Пріоритети та стратегічні засади функціонування Європейської Ради. Рада Європейського Союзу (Рада Міністрів). Склад Ради Європейського Союзу. Найважливіші завдання Ради ЄС. Головування в Раді ЄС. Процедура прийняття рішень у Європейському Союзі.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1.	обговорювати та аналізувати контекст глобалізації та глобальної інтеграції
РН2.	оцінювати ступінь глобальної інтеграції між обраними країнами
РН3.	розвивати навички критичного мислення для розуміння та обговорення економічних питань на світовій політичній та професійній арені

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

--	--

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності	
7.1 Види навчальних занять	
<p>Видами навчальних занять при вивченні дисципліни є лекції (Л) та практичні заняття (ПЗ):</p> <p>Тема 1. Глобалізація світової економіки</p> <p>Л 1. Концепції глобалізації. Глобалізація як історичний процес. Глобалізація як економічне явище. Глобалізація як тріумф американських цінностей. Глобалізація як соціально-технічна революція. Глобалізація як детериторізація.</p> <p>ПЗ 1. Глобалізація довкола нас. Історичні витоки глобалізації. Лібералізація та дерегуляція світових ринків. Американізація. Американська мрія. Макдональдизація. Доларизація. Технологічні революції. Транснаціоналізація світової економіки.</p> <p>Тема 2. Економічна глобалізація та світова інтеграція</p> <p>Л 2. Методи вимірювання глобальної економічної кооперації та інтеграції. Показники економічної глобалізації: обсяги міжнародної торгівлі, ПП, зайнятість, науково-дослідні розробки, додана вартість. Показники міжнародної торгівлі: частка експорту, частка імпорту, чистий експорт, експорт на душу населення, умови торгівлі, частка проникнення імпорту.</p> <p>ПЗ 2. Основні показники світової економічної інтеграції Показники вимірювання світової торгівлі: торговий оборот, частка світової торгівлі, індекс інтенсивності торгівлі, індекс інтенсивності експорту, частка внутрішньорегіональної торгівлі. Показники оцінки прямих іноземних інвестицій: потік кумулятивних ПП, частка кумулятивних ПП, частка ПП. Показники оцінки мобільності трудових ресурсів: коефіцієнт мігруючого населення, чисті перекази з-за кордону, чисті перекази за кордон.</p> <p>Л 3. Міжнародні організації та корпорації Міжнародні організації та союзи. Організація Об'єднаних Націй. Глобальна експансія міжнародних корпорацій. Експансія китайських корпорацій та китаїзація економіки. Особливості менеджменту китайських корпорацій у сучасному глобалізованому світі. Міжнародні злиття та поглинання.</p> <p>ПЗ 3. Інтеграційні форми міжнародних економічних відносин Класифікація міжнародних організацій: глобальні, трансконтинентальні, регіональні; економічні, соціально-орієнтовані, екологічні, політичні; недержавні та міждержавні. Класифікація міжнародних союзів: валютний союз, митний союз, спільний ринок, зона вільної торгівлі.</p> <p>Тема 3. Знайомство з Європейським Союзом</p> <p>Л 4. Ціннісно-правова система Європейського Союзу Фундаментальні цінності Європейського Союзу. Європейський Союз як гарант миру та безпеки. Єдність та рівність як ключові поняття Європейського Союзу. Фундаментальні свободи Європейського Союзу. Європейський Союз як міжнародна організація. Договірно-правова система Європейського Союзу.</p>	

ПЗ 4. Цінності Європейського Союзу.

Коротка характеристика цінностей Європейського Союзу. Офіційні документи, що затверджують європейські цінності. Політичні та економічні цінності Європейського Союзу. Шляхи трансформації цінностей Європейського Союзу у цінності європейської України.

Тема 4. Процеси розширення Європейського Союзу

Л 5. Історія європейської інтеграції.

Отці-засновники Європейського Союзу. Жан Моне та ідея європейського федералізму. Роберт Шуман та функціоналістська концепція європейської інтеграції. Передумови та перші спроби започаткування процесу інтеграції в Західній Європі.

ПЗ 5. Історія розширення Європейського Союзу

Фундатори Європейського Союзу: Жан Моне, Роберт Шуман. Передумови утворення єдиної Європи: історичні, воєнно-політичні, економічні, цивілізаційні, інфраструктурні. Перші практичні кроки на шляху європейської інтеграції: Європейське об'єднання вугілля та сталі. Заснування ЄЕС та Євратому.

Л 6. Етапи розширення Європейського Союзу.

Перша хвиля розширення ЄС (вступ Великобританії, Ірландії, Данії). Друга хвиля розширення ЄС (приєднання Греції). Третя хвиля розширення ЄС (вступ Іспанії та Португалії). Четверте розширення ЄС (приєднання Австрії, Фінляндії та Швеції). П'ята хвиля розширення ЄС (вступ Угорщини, Кіпру, Латвії, Литви, Мальти, Польщі, Словаччини, Словенії, Чехії, Естонії, Болгарії, Румунії). Шоста хвиля розширення (приєднання Хорватії).

ПЗ 6. Умови приєднання до Європейського Союзу

Економічні, політичні та інституціональні вимоги до вступу в Європейський Союз. Спільний доробок Європейського Союзу – *acquis communautaire*. Розширення ЄС на Схід. Країни-кандидати на вступ до ЄС. Статус «кандидата» та «потенційного кандидата» на вступ до Європейського Союзу. Україна та Європейський Союз. Передумови та договірно-правові засади європейської інтеграції України.

Тема 5. Європейська валютна інтеграція

Л 7. Єврозона

Економіко-валютний союз європейських країн. Особливості формування та приєднання до зони євро (єврозони). Критерії конвергенції, або Маастрихтські критерії: цінова стабільність, вимоги до державного боргу та дефіциту бюджету, стабільність національної валюти та процентних ставок. Європейський механізм встановлення валютних курсів (Exchange Rate Mechanism (ERM II)). Етапи запровадження євро.

ПЗ 7. Монетарні механізми валютної інтеграції

Переваги та недоліки використання єдиної валюти. Євро як світова валюта. Євросистема. Європейський Центральний банк. Функції та завдання Євросистеми. Монетарні інструменти Євросистеми: операції на відкритому ринку, постійно діючі механізми рефінансування та мінімальні резерви на рахунках Євросистеми.

Тема 6. Інституційна структура Європейського Союзу

Л 8. Ключові інституції Європейського Союзу

Європейський Парламент. Європейська Рада. Рада Європейського Союзу. Європейська комісія. Процедура прийняття рішень у Європейському Союзі.

ПЗ 8. Повноваження та функції робочих органів ЄС

Європейський Парламент: повноваження та функції. Європейська Комісія: склад, функції, роль та місце в інституційній системі ЄС. Європейська Рада: функції, склад

та стратегічні засади функціонування. Рада Європейського Союзу: склад, завдання та головування.

7. Види навчальної діяльності та навчальних занять

7.1 Види навчальних занять

Лекції
Практичні заняття

7.2 Види навчальної діяльності

НД 1. Виконання письмової роботи в межах тем 1–3 змісту дисципліни;
НД 2. Опитування в межах теми 2 змісту дисципліни;
НД 3. Виконання кейсів за результатами вивчення тем 4-5;
НД 4. Підготовка доповідей та презентацій в межах теми 5 змісту дисципліни;
НД 5. Ділова гра за темою 6.

8. Методи викладання, навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН 1. лекції-дискусії;
МН 2. лекції-візуалізації;
МН 3. практичні заняття;
МН 4. кейс-методи.

Лекції надають студентам матеріали (у вигляді слайдів, роликів, фільмів) з основ світової та європейської інтеграції, що є підставою для самостійного та аудиторного навчання здобувачів вищої освіти (*РН 2*). Лекції доповнюються *практичними заняттями*, що надають студентам здатність використовувати базові категорії та новітні теорії, концепції, технології і методи у сфері міжнародних економічних відносин (*РН 1 та РН 3*).

Використання кейс-методу забезпечує формування у студентів проблемно-орієнтовного мислення та набуття навичок прийняття управлінських рішень на основі аналізу складних реальних ситуацій, виявлення проблем та можливостей, аналізу альтернативних варіантів та вибір найкращого з них (*РН1, РН2, РН3*).

Основними методами навчання є:

- лекція (вступна, тематична, оглядова, підсумкова). Проведення лекційних занять включає: викладення теоретичного матеріалу; оглядові лекції з використанням опорного конспекту; лекції-візуалізації із використанням мультимедійних технологій;
- практичні заняття: розв'язання проблемних завдань; підготовка презентацій;
- організація самостійної роботи студента: передбачає самостійне опрацювання матеріалу лекції; підготовку до практичних занять згідно методичних вказівок до практичних занять та організації самостійної роботи студентів;
- контроль навчальної роботи: модульний контроль у вигляді тестування та відкритих питань.

Методи викладання та навчання

- Демонстрація

- Творчий метод
- Структурно-аналітичний
- Проблемно-пошуковий метод
- Навчальна дискусія / дебати
- Кейс-метод / аналіз ситуації

Технології викладання та навчання

- Імітаційні
- Ігрові
- Рольові та ділові ігри
- Неігрові
- Аналіз конкретних ситуацій (Case-study)
- Проблемна лекція (розгляд проблемних питань тощо), лекція-візуалізація (демонстрація відео тощо).

Основні види інтерактивних технологій викладання та навчання

- *Модульне навчання* - використання знань, умінь тощо у вигляді окремих модулів, автономних частин курсу, що інтегруються з іншими частинами курсу;
- *Контекстне навчання* - мотивація здобувачів вищої освіти до засвоєння знань, умінь тощо шляхом виявлення зв'язків між конкретним знанням, умінням тощо та його застосуванням.
- *Розвиток критичного мислення* - освітня діяльність, спрямована на розвиток у здобувачів розумного, рефлексивного мислення, здатного висунути нові ідеї і побачити нові можливості.
- *Проблемне навчання* - стимулювання здобувачів до самостійного набуття знань тощо, необхідних для вирішення конкретної задачі, проблеми.
- *Міждисциплінарне навчання* - використання знань з різних предметних областей, їх угруповання і концентрація в контексті розв'язуваної задачі.

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Визначення	Оцінка за національною шкалою	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
Загалом правильна робота з певною кількістю помилок		$74 \leq RD < 81$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
Виконання задовольняє мінімальні критерії		$60 \leq RD < 63$
Можливе повторне складання		$35 \leq RD < 59$
Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$RD < 34$

Студенти, які мають рейтинговий бал за семестр менше 35 до заходу підсумкового семестрового контролю не допускаються.

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

За дисципліною передбачені такі методи оцінювання:

- опитування;
- перевірка та оцінювання письмових завдань;
- захист презентацій (виконаних завдань, кейсів).

Методи формативного оцінювання: опитування та усні коментарі викладача за його

результатами, настанови викладачів в процесі виконання практичних завдань, обговорення.

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

Результат навчання	Метод оцінювання	Об'єкт оцінювання
Обговорювати та аналізувати контекст глобалізації та глобальної інтеграції	Опитування Перевірка та оцінювання письмових завдань	Знання основних концепцій глобалізації та європейської інтеграції Вміння аналізувати прояви глобалізації
Оцінювати ступінь глобальної інтеграції між обраними країнами	Перевірка та оцінювання письмових завдань	Вміння вимірювати ступінь світової економічної кооперації та глибину європейської інтеграції Вміння аналізувати прояви глобальних викликів Засвоєння основних етапів європейської інтеграції Вміння прогнозувати можливі сценарії розвитку Європейського Союзу в умовах глобальних викликів
Розвивати навички критичного мислення для розуміння та обговорення економічних питань на світовій політичній та професійній арені	Перевірка та оцінювання письмових завдань Захист презентацій (виконаних завдань, кейсів)	Знання критеріїв приєднання до Європейського Союзу та Єврозони Вміння аналізувати діяльність ключових інституцій Європейського Союзу Знання процедури прийняття рішень в Європейському Союзі

Заходи контролю	Максимальна кількість балів
Сумативне оцінювання під час навчальних занять	
Обговорення проблемного завдання	2 x 10 = 20 балів
Вирішення письмового завдання	4 x 5 = 20 балів
Ділова гра	10 балів
Виконання кейсів	10 балів
Складання комплексного письмового модульного контролю	2 x 20 балів = 40 балів
Всього за результатами сумативного оцінювання під час навчальних занять	100
Підсумковий контроль: залік	
Всього	100

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання

1. Мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проєкційна апаратура (*відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо*)
2. Комп'ютери, комп'ютерні системи та інтернет-мережі

10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Друковані наукові, навчально-методичні, електронні видання; відкриті державні реєстри; оприлюднені документи та офіційні сайти органів статистики, інших установ та організацій; відкриті бази даних.

ОСНОВНА НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

№ п/п	Назва навчально-методичних матеріалів	Вид	Наявність
			Примірн.
	<i>1. Навчальна література (підручники, навчальні посібники)</i>		
1.	Marekha I.S. The Global and European Integration / I.S. Marekha : lecture notes. – Sumy: SSU, 2017. – 105 P.	Навчальний посібник	25
2.	Дзвінчук Д.І. Європейська інтеграція та євроатлантичне співробітництво України / Д.І. Дзвінчук. – Івано-Франківськ, 2016. – 76 с.	Електронний ресурс	
3.	Лукашевич В.М. Глобалістика. – Львів: Новий Світ-2000, 2017. – 440 с.	Навчальний посібник	5
	<i>2. Навчально-методичні матеріали для забезпечення практичних занять</i>		
4.	Шелудякова Н.А. Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни «Європейська інтеграція» для студентів освітнього рівня «Магістр». – Кривий Ріг, 2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dspace.kneu.dp.ua/	Електронний ресурс	
	<i>3. Навчально-методичні матеріали для забезпечення самостійної роботи (в т.ч. для виконання індивідуальних завдань)</i>		

5.	Корнієнко В.О. Методичні вказівки до самостійної підготовки до практичних занять з дисципліни «Україна в Європі і Світі» для студентів денної форми навчання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/	Електронний ресурс	
----	--	--------------------	--

ДОДАТКОВА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА та ІНТЕРНЕТ ДЖЕРЕЛА

1	Макаренко М.І. Європейська інтеграція / М.І. Макаренко, Л.І. Хомутенко, І.І. Дяконова. – К.: ЦУЛ, 2014. – 344 С.
2	Горюнова Є.О. Євроінтеграція: навч. пос. – К.: Академвидав, 2013. – 224 с.
3	Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування. – К.: Знання, 2012. – 759 с.
4	Сиденко В.Р. Глобалізація – європейська інтеграція – економічний розвиток: українська модель. – К.: Фенікс, 2011. – 448 с.
5	Європейська інтеграція України: поточна ситуація, завдання та пріоритети державної політики / Національний інститут політичних досліджень. – К, 2010. – 64 с.
6	Decision-Making in the European Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ecgassociation.eu/Activities/EUAffairs/DecisionMakingintheEU.aspx .
7	Consolidated Version of the Treaty on the European Union [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12008M003 .
8	Emmert F. The Past, Present, and Future of EU Enlargement / F. Emmert, S. Petrovi // Fordham International Law Journal. – 2017. – Vol. 37. – 73 p.

II ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Тема	Загальний обсяг, годин	Лекції, годин	Практичні заняття, годин	Лабораторні роботи, годин	Самостійне опрацювання матеріалу (СРС), годин	Індивідуальні завдання, годин (із обсягу СРС)
_____ форма навчання (зазначити – денна або заочна (дистанційна))							
	денна	<i>150/5,0</i>	16	16		118	
Всього з навчальної дисципліни за _____ денною _____ формою навчання:							
_____ денна _____ форма навчання							
Всього з навчальної дисципліни за _____ денною _____ формою навчання:							

Додаток 1 - Узгодження результатів навчання з методами викладання, навчання та оцінювання

Узгодження результатів навчання з методами викладання, навчання та оцінювання						
Програмні компетентності / результати навчання	Результат навчання за дисципліною	Види навчальних занять	Види навчальної діяльності, що формують навчальне навантаження здобувача вищої освіти	Методи, технології викладання і навчання	Засоби навчання	Методи та критерії оцінювання
	PH1.					
	PH2.					
	PH3.					
	PH4.					
	PH5.					

